

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; kinevezések, hazánk és egy lengyel itélete; a pozsony-nagyszombati első magyar vasút ügye; Hertelendy torontálmegyei követ lemond hivataláról 's ismét elfogadja azt; ipar- 's tőzsérügy; Semsey Jób †; művészeti egyesület; Különféle; pestbudai hangszeregységek; 's a t.) Spanyolország (Hollandia megismeri az alkotmányos kormányt; 's a t.) Anglia (Codrington portsmouthi révparancsnok; lapesevegések a királyné férjhez menetéről; áhír Brougham haláláról; 's a t.) Franciaország (a király hintájába követ rüpitenek; 's a t.) Törökország. Németország (Wecker és Rotteck pere; 's a t.)

Magyarország és Erdély.

Őcs. 's ap. kir. főségük a király és királyné f. hó 29én elhagyák schönbrunn mulatópalotájokat 's kivánt egészségben Bécsbe érkeztek.

Kletka Ferencz perecsényi kincstári alerdősz f. évi sept. 30kán meghalt.

A pesti művészeti egyesület f. e. november 10dikén délelőtti 10 órakor fogja első nagygyűlését tartani, a nemzeti Casino terében. A t. cz. részvényesek ezzel megjelenésre hivatalosan kéretnek. Pest, november 5kén 1839. Szalay László, ideigl. titoknok.

ORSZÁGGYŰLÉSI HÍREK. Pozsony, oct. 28. A KK. és RR. néhány nap óta csupán kerületi ülésekben folytatják tanácskozásait, melyek főtárgya a vallás. A Fő-RR. mult héten három országos ülést tartottak, és pedig 24kén az urbéri törvényjavaslat újabb szerkezetét vevék tanácskozásba 's kevés észrevétellel el is fogadják; valamint 25kén a főrendi tábla tanácskozásáról folytatandó napló iránti köv. értelmű üzenetet is: „A nyilvánosság minden alkotmányos országban, hol a törvényhozó hatalom a Nemzet és Fejedelm közös joga, minden törvényhozási tanácskozásnak valamint egy részről élhető és szükséges eleme, egy egyik főszeköz a törvények helyessége felőli közönséges meggyőződés megszerzésére. Nem kétkednek a KK. és RR., hogy a m. Fő-RR. velök együtt és egyiránt érzik a törvényhozási pályának közvélemény előtti fontos és komoly állását, érzik, hogy megjött az idő, melyben a polgár a törvénynek engedelmeskedni nemcsak akar, hanem annak okait is tisztán tudni kívánja, és úgy vannak meggyőződve, hogy valamint az anyagi szükségek, úgy a szellemi kívánatok kielégítésének ezészerűbb utakat nyitni a törvényhozás legfontosb feladása. E nézetek vezérlvén a KK. és RR. akkor, midőn az országgyűlési tanácskozások közönséges megismertetésének minél szélesebb kiterjesztésére ismételve módokat kerestek, nem lehet meg nem emlékezniök mindazon értekezésre, melyek e részben a közelebb mult országgyűlések alkalmával közhöztek, mindenek előtt pedig az olly sokszor kifejezett nemzeti közhajásra, hogy a m. Fő-RR. különös tanácskozási felett is ezészerű napló tétessék folyamathoz. Nem szándékoznak a KK. és RR. ez alkalommal a m. Fő-RR. táblájának belső dolgai elrendezésébe avatkozni, hanem az említett naplót ugyadják elő, mint olly ohajtást, mely az ország közkívánata 's mely már az 1790ki országgyűlésen előadtván teljesítése közönséges szolgálatna alkalmat, 's meg levén győződve, hogy a m. Fő-RR. tanácskozásait sorát mind a jelenkorral tudatni, mind az utókornak áthoosátani egyaránt szükségesnek tartják, biztosan reménylik, hogy e szives felszólításuk sikerült annyival inkább lesznek látni szerencsések, minél bizonyosb, hogy a Fő-RR. tanácskozási sokkal érdekesebbek, hogyszem azokból csupán a végzéseknél miben lett megállapodásról tudni, azon értekezéseket pedig, melyekből a végzések keletkeztek, nem ismerni kielégítő lehetne.“ Továbbá a Fő-RR. oct. 26kén ülésében fölvetették: 1) A KK. és RR. 2dik üzenete a magyar nyelv tárgyában néhány szó hozzáadással elfogadlatot. 2) A KK. és RR. 3dik üzenete a kerületi napló kinyomatásának akadályoztatása iránt, nem fogadlatot el. 3) Olvaslatot a szőlő és szőlőszőlő tárgyú 2dik üzenet. Ezeket kivül oct. 24kén délutáni 1 órakor e legy ülést tartott, melyben os. k. Főhgsége országunk Nádora az országos felirásoknak egyedül magyar nyelven szerkesztése iránti válassz következtében jelent, mikép Ő os. kir. Felsőége hajlandónak méltóztatott nyilatkozni az ország Rendei illető kérelme megadására; de mivel e kérelem ezélla az ország fenálló törvényeiben kifejezett rendelkezések megváltoztatása, önkint következik, hogy ezt szokott felírás után 's rendszerint módon arra adandó k. k. leirat által szükség eszközölni. A herczeg-prímás Os. k. Főhgségének kegyes eljárást hálásan köszönné meg az orsz. Rdei nevében. A mult sept. 26án tartott e legy ülést tárgyából két közérdekű közlünk: I. Az 1832 6 26 tezik által kinevezett orsz. Küldöttségnek Buda és Pest városok közt építendő állóhid iránti jelentése (kihagyván az illető esatolványok idézését, mivel azok közül a dolog érdemét leginkább illetők már mult évi lapjaink több számaiban közöltettek): „Az 1832 6 XXVIk tezik által kinevezett országos Küldöttségnek ezen törvény 2ik, 3ik, 4ik és 5ik szakaszai értelmében az levén feladása, hogy a Buda és Pest városok közt felépítendő álló-híd létesítését magára válláló részvényes társaságok egyezkedvén, jelesen minden elibe terjesztendő terv 's építési költség felszámítás megbíralása után, az 1790 óta 1808ig fenállott 's jelenleg divatozó vákok közül valamelyiket válassza, vagy ezekből egy közép arányhoz mérsékelt 's a költsönös igazság és kereskedési tekinteteknek leginkább megfelelő újabb vámjegyzéket megállapítván, a hídvaszerelési esztendő számát elhatározolag szabja meg, és ezekre nézve a vállalkozó részvényes társasággal rendes szerződést kötven, a végzettekről jelen országgyűlésre jelentést tegyen: e törvényes meghagyás következtében azonnal a fenemített törvény kihirdetése után a közönség számos honi és külföldi ujságban a kérdéses vállalat iránti felszólítást ugyan, de minthogy hesszab ideig senki magát nem jelentette, az orsz. Küldöttség minden további intézkedésben gátolattott mindaddig, míg 1837 május 3kán Sina György b. 's csakhamar ezután júl. 7kén Vodjána er. fia, mint vállalkozók fellépvén, e részben kinyilatkoztatásikat benyújtották, minél fogva az orsz. Küldöttség üléseit megnyitván, mielőtt a vállalkozók ajánlatának bírálásába boosátolozott, szükségesnek tartotta, némelly a ezélla vett munkának lehetőségig tökéletes sikerét 's az ennek eléérésére használandó eszközök célirányosságát biztosító, a Küldöttség további munkálkodásának pedig sinormértékű szolgáló elvek megállapítását előrebocsátani. Ugyanez elvekhez ragaszkodva, miután azon társaság, mely Vodjána er. fia neve alatt keletkezett, utóbb ajánlatától visszalépven, b. Sina Györgyével egybeforrott, azon tervek ellenben, melyek még később több egyes személy által beadattak, a kérdésben forgó vállalat helyes létesítésére alkalmasoknak nem találtattak, a Küldöttség egyedül Sina György 's illetőleg ennek vezérlete alatt alkotandó részvényes társaság ajánlatára levén szorítva, e társasággal, a mennyire ennek ajánlása a megállapított elvekkel különben is megegyezőnek találtattak, a kívánt szerződést megkötötte, mely szerint e vállalkozók a két város közü közlekedést egy kőoszlopu lánchíd által eszközölni tartozván, ennek fogantatását a terveket készítő angol művészek közül, mint kik már ezéllt is hasonló rendkívüli munkák tökéletességre hozatala által illy vállalat végbevitelére kívántató ügyességök bizonyosságát adák, valamelyikre bizni köteleztettek; a miért viszont ügyelembe vevén, hogy a mult országgyűlésnek bemutatott vámjegyzék a kereskedelem nézve ártalmasnak legkevésbé sem találtott, 's ezért abban az ország Rendei is megnyugottak, de bizonyára egy alacsonyabb váma hídépítésre fordítandó tetemes summáknak esekélyebb kamatait adván, szükségké-

pen a szerződési esztendő szaporítását vonná maga után, ugyanazon vámjegyzék, némelly esekélyebb változtatásokkal a kiváltságos időre, mely — tekintvén a vállalat nagyszerűségét, úgy az azzal összekapcsolott nehézségeket 's pénzveszedelmzetet — 97 évre határozatott, voltaképen megállapított. Mely eljárás iránt az időről időre tartott ülések jegyzőkönyve bővebb felvilágosítást nyujtván, az orsz. Küldöttség ezt minden záradékival 's az illető tervekkel együtt többször említett tezik rendelkezése szerint teljes tisztelettel bemutatja, olly jelentés mellett, hogy ezek már legfelsőbb helyen is felírás mellett bejelentvén, Ő Fels. által, miután a vállalkozó társaság nevében b. Sina György legfelsőbb felszólítás következtében még a kiváltságos éveket későbbi ajánlása szerint 97ről nyolcvanhétre szállította, legfelsőbb tudomásul vétettek; miszerint jelenleg a kérdéses munka fogantatva vételeire nincs egyéb hátra, mint hogy a vállalkozó társaság a kincstári épületek átvétele, angol vas szabad behozatala, úgy a két királyi város kárpótlása 's effélék iránt, melyekre nézve ezen Küldöttség a kívánság ajánlatán tul semmi egyéb felelősséget az ország részére el nem vállalt, maga utján 's helyén egyezkedjék. Pozsonyban, sept. 8án 1839. Az 1836iki 26ik tezik által kinevezett orsz. Küldöttség által. II. Az 1832 6 41k tezik rendelkezését fogva a Pesten felállítandó magyar játékszín érdemében kinevezett orsz. küldöttség jelentése: „Az 1836iki 41k tezik által kinevezett orsz. Küldöttség kötelessége szerint e tezik mikép leendő sikeresítése felől tanácskozáva, jóllehet előtte is alig látványosnak valani kívánatosb, mint hogy valahára az ország Rendei kívánságához képest egy, a nemzeti méltóságnak előleg megfelelő nemzeti játékszín állítsassék: mivel azonban Pest megye dícséretes fáradozása e részben egy, habár ideigleni, de minden tekintetben esinos és — mennyire annak állandó fenmaradása biztosítva volna — főképp alkalmas, színjátszók nevelésére 's tökéletesítésére eléggé megfelelő játékszín felállítására 's meggyitására, a közkívánságot némileg már megéltette, de az eddigi tapasztalás eléggé bizonyítva, hogy a most fenálló 's a közönséget máris nevezetes előlépekkel örvendeztető színjátszó társaság további fenntartása is egyedül az ország által nyujtandó segedelem hozzájárulással reménylhető, ennél fogva jelen orsz. Küldöttség figyelmeztvén arra, milly káros hatása volna minden tekintetben az egészre a jelen fenálló színjátszó társaság eloszlása, azon javaslatát terjeszti az országosan egybegyűlt KK. és RR. elibe, hogy felhagyván még ez alkalommal minden újabb, egyébkint is csak igen tetemes és szabad ajánlások utján nem is reménylhető költségek mellett végrehajtható építéssel, most előleg inkább a már fenálló színház országos pártfogásra méltóztatván, ennek fenntartása egy ezéllírányos pénzalap alkotása által eszközöltessék, magától is értvén, hogy ebbeli használatnál fogva az újabb színházra szánt telek semmi szín alatt az ország egyenes megegyezése nélkül egyé ezélla ne fordíthatassék; mely vélemény folytában Pest megyének 's illetőleg időbéli alispánjának a mostani színház állapotját bővebben felvilágosító hivatalos tudósítása ide kapcsolattik. Kült. Pozsonyban, sept. 19kén 1839. Az 1836: 41k tezikben kinevezett orsz. Küldöttség által. — Pest város megye tudósítása ily hangzik: „Fen. es. k. Főhgségnek 1838k nov. 9ról 2295k szám alatt költ. levele által az iránt szólítottván fel, hogy a felől, mibe került legyen az általunk épített pesti magyar színház? mennyi legyen még annak költségéből hátra fízetendő? 's miből áll azon alap, mely ezéllnek megfelelőleg fenntartására kívántatik? alázatos tisztelettel ide esatoljuk táblabíránk Földváry Gábor urnak — ki az említett színház építésére általunk megbízva volt — e tárgyban előnkbe mutatott tudósítását, melyből 's az építési pénztárba folyt pénzek kimutatását magában foglaló más hiteles jegyzékből kegy. áltatni méltóztatik os. k. Főhgség, hogy ezen egyedül hazafias szívű ajánlatokból keletkezett intézet jövődöbeni biztos alapja megvetését egyedül os. k. Főhgségnek mindazt, mi nemzetiségünk előmozdítója, pártoló kegyelmes hozzájárulattól 's az ország RR. deinek intézkedésétől várja, 's táplál is hennünk azon ódes remény, hogy az ország több mint félszázados ohajtása ez országgyűlésen teljesedést nyerend. Mellyel Fen. es. 's kir. Főhgség maggas kegyelmébe ajánlottak mély tisztelettel vagyunk. Kült. 1839. aug. 30kán Pesten tartott közgyűlésünkől. Cs. Kir. Főhgség alázatos szolgáló Pest, Pilis és Solt. e. vármegyék Közönsége.“ — Földváry Gábor tudósítása ily hangzik: „Tek. KK. és RR. delek Féliszázados forró ohajtása volt a nemzetnek, hogy Pesten, mint az orsz. közepette, egy nemzeti színház hozassék létre, melyet a nyelv előmenetelésében a nemzetiségnek mintegy kiegészítő részét, mindig sokkal nagyobb, sokkal mélyebb jelentőségű ügynek tartott, mint az más nemzeteknél, hol a színház talán inkább csak, és néhol egyedül, mulatság helye; mert tudta azt, hogy nemzeti öltözet, szokások és nyelv közt ez utólsónak enyészével megszűnik a nemzet is azon nemzet lenni. Tudván pedig azt, hogy ezéllt az ahhoz vezető módok 's eszközök nélkül nem érhetni el, voltak megyék, voltak egyesek, kik e végre kisebb nagyobb, de mégsem elégséges summákat ajánlottak, sőt küldtek is által a t. KK. és RR. kezébe, melyek a t. RR. dekek adakozása még nagyobbra emelt. Mindent elkövettek a t. KK. és RR., hogy a többi t. megyék magok kívánságával is összeolvadt ohajtásnak eleget tegyenek; vettek e végre a hatvani-utczában egy széptelket; azonban mivel annak árát a színi pénztár csak részenként fízethette 's a hátralevő ár kamatit Jüttner és Deronnak, kikől a telek vétetett, később pedig ezek tartozását 's. vármegye általvállalván az ország pénztárának, valamint a telektől járó adót sz. k. Pest városnak fízetni kellett, tanácsosb tartott, az igen keveset, vagy épen semmit nem jövedelmező telket, nehogy utóbb az maga magát megemőssze, eladni; mert kivéven, hogy Unger Antal azon telek esztendői használatáért 200 ft., nemkülönbben valamely Comes nevű francia ezen magasb ezélla szánt telken felüött deszka bódéjábani komédiázhatásáért 80 ftot fízetett, majd semmit sem hozott be. Látván ily, hogy a nemzeti színház nem építetik, látván, hogy az arra szánt telek eladatott, némelly t. vármegyék mintegy letevén már a reményről is, 's talán az országban létező más színházak 's játszó társaságok felszólítására kívánván az adott summákat fordítani, azokat visszakövetelték: 's mivel az összetett pénz hová lett fordítását is tudni kívánták, méltóztatott a t. KK. és RR. a színi pénztár állapotja kidolgozását parancsolni, melyet főszolgabíró Zlinszky János ur elkészítvén, 1831. dec. 11én be is adott, a t. KK. és RR. pedig azt valamennyi os. vármegyével közölni méltóztatott, 's a pénzek továbbá is a t. KK. és RR. kezébe alatt maradtak; de a színház, a telek is kívántató pénz hiánya miatt nem építtethetett; hanem a közelebb 1832 6ik országgyűlés alatt illo volt az, mely az érintett színház-felépítésre kedvezőbbnek látszott; mert gyaraki Grassalkovich Antal ö hgsége e végre, 's csak egyedül e végre, adta a hatvani-kapun kívül volt üres telkét, melylyt a t. KK. és RR., ha talán annak valamely kereset kielégítése fundusaul kellené szolgálni, jót állottak, 's mely ellen bár némelly 's több kifogás 's ellenvetés tettek, azt a t. KK. és RR. nem épen alkalmatlannak tartották; de még más részről, mivel a telek már meg volt, 's, mint érintett, az egyedül e végre adatott, az or-

szágyulésen pedig, hol e tárgynak elő kellett jóni, ennek törvénybe hozása a t. KK. és RR. előtt még akkor nem volt egészen bizonyos, e mellett látván azt is, hogy ha talán ott e tárgy ellenvetésekre nem találta is, esztendőnek egyedül pusztá reményben lefolyt hosszú sora után, nem 3—6, vagy talán még több esztendő, hanem csak egy pillanatot is káros lenne késni a vára-kozni, mert meglevén minden embernek a maga ideje, és minden időnek a maga emberei, mindig káros, ha egyik a másikat jókor nem tudja használni, s csak az egy halandóság által is annyira változhatnak a környülmények, hogy azok közül, kik azt az országgyűlésen forrón pártolták s előmozdították, csak egy kettő ne legyen is, elmúlt az idő, el a használható s célzó kiviható erő. Ez aggodalomban, nehogy a kínálkozó alkalmat valaha, magokat vadolhatván, eleresszék; nehogy a nemzetiség kiegészítő részét tevő intézet felállításában, mi iránt magok ellen már előbb nem érdemelt vádat is hallot-tak, legkevésbé is késsenek, annak építését elhatározták. Mind e mellett is nem épen sebesen ment az építés, mert valamin talán semmi sem lehet aka-dály nélkül, úgy itt is, miután alulirt a t. KK. és RR. parancsolatjára a telek kiterjedését a ns vármegye rendszerinti földmérője Mocsy László ur által fel-vétette, a színház épülete planumának elkészítésére felszólítottatott egy arra alkalmasnak vélt építőmester, ki is majd egy egész esztendőig gondolkodván a készitendő tervén, végre is tisztán kelle tőle visszahozni a telek kiterjedé-séről átadott rajzot. De még ezután is, mielőtt 1835. sz. Mihály-havas 26kán Czitterbart Mátyás építőmesterrel megkötötték a szerződés s az építés el-kezdett, az több évben félben hagyatott, sokan vérván a t. KK. és RR. közül az épen akkor tartatott országgyűléstől, míg végre az építés folytatásához komolyabban fogtak. Az építés, következőleg az illető mesteremberekkel teendő szerződések egy küldöttségre bízattak, mely azt meg is tette, később az építés folytatása egyedül alulirtnak tétetvén kötelességül, a színház ezer és ezer akadály s mesteremberekkel vesződségek közt — melyeket itt mind előszámlálni alig lehetne, mert még most is alig tudok velők tisztábjóni, any-nyira, hogy a ki színházat nem épített, tanácsolni lehetne, hogy ne is építsen, a ki épített, ha alkalma lenne is, többé ugysem építene — felelült; melynek fenállásában ha egyéb jó nincs is, elég az, hogy fenáll; mert ez a legnagyobb, ez volt a cél. Meg kelle jegyezni, hogy, valamin mindenki előtt tudva van, akármely kisebb nagyobb épületnél is, milyének pedig kivált az annyira nö-vekedő s épülő Pest városban talán minden nap épülnek, a kívántató költ-ségek előleges kiszámítása ritkán vagy talán soha sem áll meg, és annál az épület mindig többre kerül: hát egy színháznál hogy állana ez, mely talán egy században épül egy, itt vagy ott, és hol s hány van építő vagy egyéb mester, ki pedig sok házat, talán templomot is épített, ki színházat mind a mellett so-ha sem épített, tudná a költségek előleges följegyzését egész bizonyossággal s pontossággal készíteni? Innen van az, hogy sem a mesteremberek, sem és még kevésbé azok, kikre az építés bízott, nem tudhatták ezt. Azt gondol-ná valaki, hogy felépítvén a falak; tető alá jöven az épület; ács, asztalos, üveges, lakatos a páholyokat, székeket, karzatot, ajtókat elkészítvén, ké-szen áll a színház, midőn még a diszítványok, rnhatar, gépelyek, butorzá-sok s egyéb mindenféle, legnagyobbtól a legkisebbig, melyekről, ki azokat nem látja, képzelete sínes, de melyek közül számtalan dolog még a néző sze-me előtt is rejtve van, még egyszer annyiba vagy talán még többbe is kerül-nek, mint maga az épület, ha mindjárt ezek nem olly szembenitők is; s innen van az, hogy még azon 16.000 pengő forint is, melynek költsönvevése az . . . alatti határozásban engedelmet adni méltóztattak a t. KK. és RR., mint alább fog látható lenni, nem elég. Nem hagyhatom itt érintés nélkül, hogy, valamint ezt a t. KK. és RR. is tudni méltóztatnak, a színházat, mielőtt töké-letesen elkészült, azon tekintetből kellett korábban megnyitni, mivel a rész-venytársaság, mely — más vállalkozó, ki a színházat kívénne, nem talál-tatván — azt három esztendőre átvette, a Budán játszott s a t. Rendek által pártolt színész-társaságot már e korábbi megnyitás előtt is több hét alatt fizet-te, s innen volt az, hogy e korábbi (1837 Kisasszony-hava 22én) megnyi-tás Ó es. k. Főhgségének, országunk szeretve tisztelt Nádorának, akkor be nem jelentett, szüntogy nem lehetvén s illetlenek tartatvén tisztelt Ó es. k. Főhgségét a még akkor el nem készült színházban a körültre álló kőhalmok közt fogadni, valamint tisztelt Ó Fenségét a színházban azon ház felépültén örvendő minden tiszta magyar kebel még nagyobb hévvel s örömmel tisztel-ni ohajtottá volna. Sokan nem tudván vagy talán tudni nem akarván, hogy mi és mi okon történik, egyébiránt mégis gondolván, hogy beszélni kell, azt, hogy Ó es. kir. Főhgsége meg nem hivatott, roszalták, a minthogy ez, ha csakugyan úgy és ok nélkül történt volna, nem is lett volna rendén. Tudni kell azonban a felebbi okoknál fogva, hogy csak akkor lehetett, illet és kel-lett tisztelt Ó es. kir. Főhgségének a színház-megnyitást bejelenteni, midőn az udvari páholy is elkészült, a légszeszszeli világosítással is el volt a ház látva, a kőrakások is az épület mellől eltisztítva. Ekkor is, mivel az akkori körülmények közt nem lehet tudni, ha vajjon Ó es. kir. Főhgsége egy ezt je-lentendő küldöttséget elfogadand e? minden esetre azt előbb én, mint még ak-kor alispán, gr. Festetics Albert János főudvarmester ó exctól kívántam megtudni, bejelentvén ó exctiájának, hogy a színház már most elkészül-vén, a légszeszszeli világosítással nyitván most meg a színházat, annak már most elkészültével Ó es. kir. Főhgségének születés s utána következő név-napja egész kivilágosításával fogna ünnepeletetni, melyre ó exctiája, mint . . . alatti látható, válaszolván, Ó es. k. Főhgségének azon kegyes nyilatkozá-sát írta meg, mely szerint Ó es. k. Főhgsége a jelentést és születés s név-napjának színházban a világítás e különösnemével leendő ünnepeletetését kedves tudomásul venni, azonban az akkori környülmények közt az ezt jelen-tendő küldöttséget az áltmenettől kegy. fölmenteni méltóztatott. Ezek szerint tehát e részben is elég tétetett a magyar közönség kívánságának. Azóta pedig Ó es. k. fensége István főhg a színházat több ízben meglátogatta. Kivevén már most a moeskot kivívó földalatti csatornát, mely a mult évi nagy árvíz után azért nem építetett, mivel tudva nem volt: vajjon a városalatti csator-nák is nem fognak e másképp építetni, s az épület előtt az utcára leendő ros-

télyzatot, melyhez kívántató öntött vasakat gr. Andrásy György ajándé-kozta, s mely rostélyozat most állittatik fel, a mult eszt. árvíz okozta károk is helyrehozatván, az épület készen áll, s a hazájában eddig vándorlott ma-gyar színész már most elvethetné vándorpálcáját, kivált ha az ügynek ma-gunk közt nem találhatnának, ha nem mondom is ellenségei, de különféle né-zetekből mindenkorai gáncsolóji s ezen különben is nem igen nagy, de még több évre elegendő ideigleninek nevezett, fűtéssel s légszesz világítással ellá-tott színházat a magyar közönség, melyet inkább a hírlapokból, hol az, az épi-tés, igazgatás s ennek gazdálkodása, ugy a személyek elleni észrevételeivel amyszor fellép, mint a színházból ismerünk, nem olly ritkán töltene meg.

(Vége következik.)

Buczí János Emil k. fejevári kanonok s ugyanott a nagy püspök gr. Battyáni alapította csillagász-torony igazgatója, a jeni ásvány és magyar tudós társaság tagja, még az „Erdélyi muzeumból“ ismértes költő minden haladás, műveltség, tudomány s főleg a classica literatura lel-kes barátja, 3 héti súlyos betegség után, ideglázban a körültre levők fájdalmára oct. 28kán reggeli 6 1/2 órakor, becses élete 58dik évében jobb hazába szenderült. Munkás életét nyelvek tanulása s tudományok-nak szentelte s annak 32 évét nevelés és oktatásban töltötte. Örökös kár hogy sok szép, közjót célzó tervei létesülhetések előtt vele együtt sirba szálltak! Bevégezve áll azonban Plato munkáinak eredeti görögből for-dítása a magyar társaság számára. Aldásban maradjon a derek férfi és pap s jó hazafi emlékezete!

Semsey Jób es. aranykulcsos s k. tan. sokkal hosszabb pályára mel-tó földi létét mult oct. 27kén élte 52dik évében mellvízkórságból tulvi-lágival váltá fel. Földi maradványi oct. 29kén Saczán a nemzeti sir-boltba tétettek örök pihenésre. Kora elhunytát hitvese szül. Keglevich Éva grófnővel Anna, Albert, Sarolta, Gizela és Ilona magzati fájdalom-ba merült szívvel kesergik s nemesak rokoni, barati, és számos tisz-telőji, hanem bánatos alattvalóji is áldást sohajtoznak a szelidlelkű atya-fi, jó ember, hű barát és jótékony földesur szendergő poraira. Béke-ma-laszt rájok!

Ipar-s tözsér-ügy. Tordáról ezt írják: Vidékünkön és váro-sunkban a szüret silányul ütött ki. A minőség elleu ugyan nincs panasz, mert ha mustunk az 1834ki terméssel nem ér is fel, de azt nagyon meg-közelíti; ám de a mennyiség ellen nincs, ki ne zugolódne s méltán! mert városunkban — s a vidéküink jelesb bortermő helységben Egerbe-gyen is — a legterjedelmeseb és szorgalmasb szőlőbirtokos is egy nap akármennyi szőlőről könnyen betakaríthatá a termést. (O-Tordáról külö-nösen a jelen évi termést, a begyült dézma-negyedet vevén mértékül, az 1834ivel összehasonlítva lélekismeret sérelme nélkül mondhatni, hogy a mostani termés az akkorinak körülbelül 1/3 teszi. E mérték szerint 1834-ben az ótordai hegyeken 40 ezer, 1839ben pedig mintegy 5 ezer vedret szürtek. A termés csekély volta okozá, hogy még szüret előtt egy p. forinton tronfolták el Egerbegyen a mustot, Tordán pedig szüret alatt szél-tiben ez áron fizették a must vedrét. Aszut bőven lehetett szedni, kü-lönösen a som-fejér és fekete-kővér a legszebb malozsát adták. Az aszu kupáját 5—6 garason lehetett venni. E. H. —

(Hazánk és egy lengyel ítélete.) E' czim alatt köv. levelet közöl az augsb. Allg. Zeitung levelezője Pozsonybul: „Az Allg. Z. magyarországi le-velezőji bebizonyíták, hogy nem tartoznak a nép hizelgőji közé, ók ke-serű igazságokat mondogattak, nem rettegven azon veszélytől, miszerint leg-mélyebb alapjaiban ménditendik meg a nemzeti büszkeséget, s ez utat al-kalmasint ezentűl is követni fogják, mitsem gondolva sértett érzelmeikkel. Annyival kötelességek tehát visszautasítolag föllépni, midőn nem hibás in-tézvények, hanem maga a nemzeti lelkület támadatik meg méltatlanul, midőn e' derek népet szándékosan és kajánul rágalmazzák, midőn a roz-sda letörlése helyett magát a nemes érczet sértegetik. A nyilvánosság hí-vatása: hizelgés nélküli valódi képét adni a nemzetnek, de nem gúnyos torz-alakká ferdíteni annak vonalmit és intézvényit. Az Allg. Z. 287ik szá-mában „Tygodnik literacki“ lengyel lapból egy lengyel ítélete közöltetik Magyarországról. Hálát érdemel az Allg. Z. e' czikk nyilvánításaért, mí-vel az által alkalmat nyujta fölvilágosítani az ellenséges czikk valódi irá-nyát és alapját. Nem csupán rágalmazási vágy s nem tudatlan utazó föl-léges okoskodása az, mi az érintett czikkben mondva van, hanem egye-nesen azok sorába tartozik, melyek bizonyos idő óta mindenütt nagy so-pánykodással mondatnak el, a nagy s általános szláv világ egy zászló alá összecso'dítottése tekintetéből új hit- és nyelvegységre! E' nagy tötságnak természetesen tövis szemében a magyarodás s ennek megsemmítése az előbbi felsőséget olly vidékekre is ki fogná terjeszteni, hol most épen a magyarság szolgál ellene korlátul. E' célzó tökéletesen megismérhetni a lengyel czikkben, ámbár ügytelenebbül van az írva, mint közönsége-sen a tötság-terjesztés ez új hősei tenniszokták, kiknek irományi mind-eddig sok oldalú ügyességet tanusítottak. A magyarországi tótokra mind-azáltal a jobb illynemű iratok is épen olly csekély hatásuak, mint minőt a csehekre vagy morvákra képesek gyakorlani. A kérdéses czikk az or-szágyulési ülések leírásával kezdi meg rágalmit, melyek mindjárt itt is tulságos torzképet adnak, melynek alapja is alig közelit az igazsághoz. Még sokkal botránkozotóbb e' czikk további tartalma. Ha a szerző megbán-tásokrul, fenyegetésekről s átkozódásokrul szól, miket nyilvánosan és egyhangulag állit röppitetni a kormány ellen, ugy csupán azzal menthetni őt, hogy nem tud magyarul; különben nem is idézett volna hibás ejtés-sel olly szavakat, minőket csupán utczán és fuvarosoktól hallhat! Bár ő próbált volna olly átkozódásokra es fenyegetőzésekre fakadni, bizonyo-san azonnal tapasztalanda, milly változatokat fogtak volna neki e' tárgyra eljátszani a magyarok. A magyarok sok rosz s használhatlan intézvény-nyel bírnak, javításukról fonakok nézeteik, és még és azt hiszik, hogy kormányzati különválás által magasb fokra vélük emelhetni a nemzeti jól-

létet, de sohamagyar nem átkozódott a kormány ellen, amál kevésbé pedig királya ellen, kiért mindenkor utolsó csöpp véréit is kész volt föladni. Nincs hübb nemzet a magyarnál. Mi az alkotmányi aristokrátiát és az abból vont következményeket illeti, azokról más alkalommal leendő; előleg is megmondhatjuk azonban, hogy e tekintetben szinte nincs igaza a lengyel értekezőknek. E bevezetés után munkája tulajdonképi céljához tér az értekezők, és szembe állítja egymással a magyarságot a nagy tótsággal. Haragjának özöne a magyarok ellen zudul azon buzgalmok miatt, mellyel nyelvöket terjeszteni, javítani, megtartani és Magyarország határai közt elárasztani törekcsenek. Isten jutalmazza meg őket e buzgalmokért s mozdítsa őket elő abban! Mig a magyarok nyelve hangzik: addig nemzetiségök is föntartandja magát, és addig Európa keleti határin erőteljes, nagyszívü és hős néptörzsök szaband korlátot a tótság-terjesztésnek; mig a magyarok nyelve hangzik: addig Ausztria és Magyarország ura hü szívek zárfalával birand, melly utolsó véresöppét áldozná fölinkább, mintsem uraságát megrendítettnei engedné. Miután előbb rabszolgaságról szól a lengyel ítéltől, mellyet Magyarországnak létezni vél, így folytatja szavait: „Azon népbe, melly az új nyelvet (a magyart) nem érté, korbácsal verék a magyarságot. Magyarok jelenlétiben a tót vagy német pór száját sem meré megnyitni anyanyelve hangoztatására, ha pedig elfeledé magát, akkor korbács suhoga fülei körül.“ Mennyi szó, amyi rágalmozó hazugság! Melly országról szól a lengyel értekezők? Nem tudja ő, hogy Magyarországnak egyetlen rabszolga sem létezik, hogy már Mária-Terézia uralkodása alatt urbér hozaték be, s hogy most törvényes uton akarják eszközölni a paraszt telkek tökéletes megválthatását? Nem tudja ő, hogy a magyar pórt csak hatósági ítélet után szabad testi büntetéssel illetni? Egyébiránt a korbács nem magyar eszköz, hanem inkább a nagy tótság tulajdona, s már ennek említése is tanúsítja, hogy az értekezők csupán honjabeli tapasztalás után beszél. Egyébiránt a magyarság és tótság nem bántják egymást, mert a magyarok és tótok közt Magyarországnak koránsem létezik olly gyűlölség, minő az értekezők agyában él, sőt minden nemzet békén halad itt egymás mellett.“

A pestbudai hangász-egyesület folyó IV-dik évi 2dik müelőadása jövő vasárnapon (nov. 10kén) lesz Pesten a városi nagy redoutteremben. Előadatik „Dávid“ nagy oratorium két szakaszban. Irta Körner K. G.; szerzé Klein Bernard. Előadás kezdete negyed fél óraker. A belépti jegyek 8—9kén szokott helyöken adatk ki, u. m. Pesten Klausz E. L. pénztárnok, Budán Miletz I. uraknál; előadás napján csupán az egyesületi írószobában. (Nagy-hid-utca, Parkfrieder-ház.)

Pozsony, oct. 30. Ha tekintetbe vesszük azon számos nehézséget, melly vasuti vállalatoknál rendszerint előkerülnek s megfontoljuk, hogy a nemtelen nyereségnagyítók vérmes reményei, sőt még a mérséklettebb várakozások is helyt adtak hidegebb s higgadtabb nézeteknek: akkor bizonyonnyal minden jobb embernek legbensőbb örömeire szolgál látni, hogy most már minden mesterkélit inger nélkül is a legélénkebb és szakadatlan igyekezet mutatkozik, illyenmü vállalatoknak a nemzeti jóllét előmozdítása végett állítására és sükeresítésére. E tekintetben a pozsony-nagyszombati első magyar vasutat nem mellőzhetni el, mint a melly, kemény próbak kiállása után, most már óriás lépésekkel közelít bevezetéséhez, s jövő év folytatában minden hihetőség szerint ezen várt célt majd tökéletesen el fogja érhetni. Bizonyára már eddig is sokkal tetemesb történt, ha a földbevaltások minden képzeleten felül időrábók nem lettek, s az építés előmenetét gátlólag, saját akadályokat és tüneményeket elő nem idéztek volna. Nem lehet ugyan arról szó, hogy Magyarországnak, hol a földbirtok a statuspolgár minden felsőbb politikai hatóságának legelső alapítéül tekintetik, a kisajátítás minden kellemetlen tapasztalás nélkül hajthatassék végre; de szintolly kevéssé találhatta ki s jósolhatta előre a legélebb gondolkodó is azon, gyakran neveléses kárpótlási követeléseket, mellyek az illető tulajdonosok agyában keltek, midőn például egy gyümölcsös-kertnél a vasut számára belőle kiszakasztandó rész először mint gyümölcsös vétetett kárpótlás alá, azután pedig különösen minden fáért, minden cserjeért, minden növényért és füért követeltetett kárpótlás, mintha gyümölcsös-kert létezhettek fák, cserjék, növények és fűvek nélkül; s mintha már maga a „gyümölcsös-kert“ logikai fogalma illy dolgok létezését előre nem tenné fel! Egyébiránt Pozsony városa tanácsának igazságszeretete s belátása az illyen követeléseket nemcsak törvény-szerűleg elmellőzte, hanem a választott polgársággal egyetértőleg, a pozsony-nagyszombati első magyar vasut vállalkozóinak minden közbirtokú földel használatát e köz határatnál fogva ingyen átengedte: „3487dik szám. A választott polgárság ama javaslatában, miszerint a kérelmező pozsony-nagyszombati vasut-társaságnak mindennemü pályavonalba eső s e város saját birtokához tartozó földek ingyen engedtesse át, részéről a város-tanács is megegyezik, mindazáltal a bevárando felsőbb jóváhagyás kikötésével s köv. fentartásokkal: 1) hogy az átengedtetendő földrészek birtokjoga a városnál maradjon meg, s a vállalkozó vasut-társaság magát csak azok haszonvevőjének tekintse. Ennél fogva 2) e pontosan fölveendő térek azon esetben, ha a vasut bármikor s bármü módon megszűnnék, azonnal a város birtokába és használatába térendnek vissza. 3) Mivel a városnak Vajnor nevü falvaitteni polgár Wurm Gottliebnel van haszonbérben s így minden átengedtetendő majorsági föld haszonvétele őt illeti, minden, közte s a város közt haszonvételei veszteség miatt támadható kárpótlási kérdés kikerülése végett a vállalkozó társaság egyezkedjék a nevezett bérlővel a béridő még hátralevő részire nézve. Mi pedig 4) a kisajátítás alá esendő urbéri földeket illeti, ámbár a várost az 1832.6: 25. t. czikk 6. §-a értelmében teendő helyesítéséért (rectificatio) az urbéri tabellának, ugyszinte a kilenced s más urbéri szolgálatok történetendő aránylagos elengedéseért tökéletes kárpótlás illetné, mégis a város ebbeli kárpótlás követelésitől eláll ugyan, hanem, mivel jelenleg min-

den urbéri tartozás a mostani bérlőnek tétetik, a vállalkozó társaság, a fentebbi 3dik pont alatt felhozott okból, az ez iránti különbözéseket a hátralevő béridőre nézve magával a bérlővel fogja elintézni. Végre 5) fentartja magának a város, mint földesur, a vasut valahai megszűnésének esetére azon jogot is, hogy a most kisajátítandó urbéri földeket, ha ezt az illető jobbágyok tenni nem akarnák vagy elmulasztanák, magához huzhassa. Mikről a kérelem-tévő vállalkozó vasut-társaság igazgatósága hátrát által olly hozzátétellel értesítettik, hogy a fentebbi, kikötési s fentartási pontok felett egy, a város levéltárában tartandó törtétevényt (re-versales) köteles kiadni. Sz. kir. Pozsony várostanácsa 1839. sept. 27ki üléséből. Kiadta Bednarits András hités főjegyző.“ — E jó akaró határozatát a városnak nemcsak a récei hgi földesuraság követte, hanem Sz. György sz. kir. város választott polgársága is egyhangulag elhatározá a vasutépítéshez szükséges nyilvános földeket ingyen átengedni; mihez még idősb gr. Pálffy Ferencz urnak legjobb indulatú ígéretei járultak. S valóban igen is természetes az, hogy e vállalatot az illető földesuraságok illy szép módon emelik s pártolják, mert ezzel sajátlag csak tulajdon javokat mozdítják elő, minthogy bármü legyen a vállalkozó társaság sorsa építésre fordított tőkepenzéinek kamatozására nézve, a vasut létezése által az ország, s különösen az itteni tőjékok, minden esetre tetemes, előre felszámíthatlan haszonban részesülnek. Egyébiránt a földgyenyelítés, igen csekély darabokat kivéve, már több mint 7000 b. ölnyire, azaz 1³/₄ n. méröldnyire, kész; az egész sinmennyiség iránt, hengerzett faszvából, a szerződés meg van kötve; nemkülönb a megkívántató faszerek is kiállítva, sőt részben már fel is dolgozva; szóval, minden a legnagyobb munkásságban van az építés minélelőbbi végbehajtására. Megjegyzést érdemel, hogy mint más hasonló vállalatnál, a befizetett pénzek már a legközelebb tartandó közgyűléstől fogva kamatozásba jövendnek. H-k.

Nagy-Beeskerek oct. 23kán A mai közgyűlésben olvasték föl Hertelendy Miksa országgyűlési követnek, e tiszteről lemondó-levele. Sajnálkozó érzelem szállá meg a KK. és RR. ket, midőn azt, ki már néhány országgyűlés alatt, mint követ, diszes pályát futott, s ki iránt e pillanatban is a közbizodalom olly fényesen mutatkozik, reñjok nézve már most elvesztve lenni szemlélek. Egyhangu határozat után, másod-alispánunk elnöklete alatt, számos tagü jeles küldöttség által akará a megye a derek férjfiával tudatni közbizodalom-áradozó érzelmeit, s egyuttal fölszólítani követi tiszte további folytatására. A lemondott követet bocsári lakában keresé-föl a választmány s bár boldog házasságát, egy szépen fejlődött virágtól, egy kedves reményü gyermektől fosztá meg a halál, s bátor meg a fris sebek sajojási miatt, az atyai kebel viharos kinokkal küzd, s noha egyébkint is gyöngélkedő nejenek érzékeny siralmi riasztják-föl körülötte a magány nyugalmát, ellen nem állhatván mindazáltal a közhajtatásnak, s lelkesülve azon csak ismét közbizalmat jelentő körülmény által is, miszerint, a követi hit letételétől már jöelve fölmentetett, s így azelőtt személyére is kiterjesztett határozat rá nézve kivételképmegváltoztatott, az országgyűlési követséget ismét elvállalá, Pozsonyba minélelőbb viaszatérendő; s ez elhatározását annál örömelebb fogadák a KK. és RR., mert közbizodalomnál többet ugy sem adhattak. Kevés ugyan, mit a hon polgári tehetnek; de szép díj a kövonzalom; ez örökíti a derek hazafi iránti tiszteletet s méltánylást a hálaadó polgárok szívében. E vonzalom következménye volt az is, miszerint Torontálvármegye Hertelendy Miksa s Karácsony István 1830ki országgyűlési követeinek lőfösteendő arczképeit, még az 1831ki megyei határozat nyomán, tanácsstereme díszesítéséül most újabban is — miután e célt mind ekorig az említett férfiak vonakodó szerénysége hátráltatá — fölfüggesztetni rendelé. Ugyane gyűlés alatt, országgyűlési utasítványok kidolgozására, szinte másodalispánunk elnöklete alatt, állandó választmány bizatott-meg.

KÜLÖNFELÉ: Liszt hazánkfia oda kívánja módosíttatni azon hirt, melly szerint azt állítá több lap, hogy Beethoven emlékére 60 ezer frankot irat legyen alá, mikép ő csupán azon terhét ajánlkozék viselni az emlékföllállításnak, melly a tervezett 60ezer frankot meghaladandná, s ezt is csak azon föltét alatt, hogy e munkára Bartoloni bizassék meg Florenzben. — Ferró D. Iső Ferencz gőzös kapitánya, midőn e hajó Paks mellett f. e. oct. 21dikén mintegy 10 óra tájban holdfényenél, víz alatt levő s következőleg nem láthatott fába, vagy malom-czölöpbe ütközvén lyukat kapott, azonnal zátonyra hajtatá a hajót, s a víz-benyomulást szivatytuzás s egyéb célszerű intézkedés által annyira gátlá, hogy az utasokat minden veszély nélkül partra, az árukat pedig más rögtön oda hozatott hajóra szállíttatá. Másnap reggel az utasokat külön fogadott szeke-reken rendeltetési helyökre viteté, az árukat pedig célszerű szellőztetés által végképi elromlástól megmenté. Általában olly munkásságot fejte ki azon alkalomkor a nevezett kapitány s annyi lelekeberséget tanúsíta, hogy valamennyi utazó, ki akkor a gőzösen volt, legbensőbb hálás megismerésre tarthatja magát kötelezettnek. — A tótság-terjesztésre hazánk felvidékeim, most a játékszínt kezdik használni. Breznóbányán már előbb létezett cseh-tót színház s most Zólyomban is nyitottak illyent! Az első előadás sept. Isőjén ment véghez, melly napon „A cseh és német“ címü eredeti vigjáték adaték Stepanek cseh színmüirőttől. Előadás közben költeményt olvastak föl a tót nemzetiség fölébredésiről! — Lipcsei levelek szerint az ottani mihálynapi sokadalmat az őszü vásárok egyik legjobb-bikának mondhatni, miután a fölhalmozott nagy áramennyiség majd mind elkel habár nem is általányosan kitünő nyereséggel. Posztó, búr s anyag szerek különösen jól keltek, hasonlót mondhatni az angol kézműgyári és francia divatczikkokról is. Tudományos tekintetben szinte igen kielégítő volt e vásár, mert mult husvétől Mihály napig 3625 munka jelent meg, melly mennyiségből a lipcsei könyvkiadókra 599 kötet jut. — A schweidnitzü gyapjувásáron oct. 16ikán összesen mintegy 482 mázsa gyapju volt eladásra kitétetve, melly mennyiséget 45—70 tallerjával néhány óra alatt

mind megvevők a' belföldi gyártók és nyereszkezők. — Pisában az olasz természetbuvárok oct. 1jén megnyiták gyűlésüket, 194 honi és 98 külföldi tudós jelent meg ott 's köztük Littrow Bécsből, Musignano hg (Bonaparte Lajos) sa't. 's Erdélyből is kettő. —

Spanyolország.

(Hollandia megismeri az alkotmányos királynét. Elegy.) A' Moniteur legújabb száma szerint a' németalföldi király megismeré a' spanyol királyné alkotmányos kormányát, minek következtében a' két tartomány közt ismét visszaállítaték a' régi békeviszony. — Espana gr. két francziát, kik a' campredoni sáncok közt hatalmába estek, visszaküldé Franciaországba, azon megjegyzéssel, hogy ezek hadijog szerint elköczkázák ugyan éltüket; de most egyszer 's utólszor meg kíván nekik kegyelmezni; máskor azonban szigoruan fog büntetni minden francziát, kit ellenségei sorából hatalmába kerítendhet. — Barcelonában korlátlanul uralkodnak jelenleg a' föllengősdiak. Oct. 13ikán este a' helyparancsnok fegyveres erővel vivé hajóra a' tartományi elnököt, mi nagy zavart gerjeszte a' nép között. A' hatóság-ujtáskor a' választások nagyobb része a' zendületi párt főnökeire esett. Naponkint népzavar-kiütéstől rettegnek a' kormánypártiak. —

Anglia.

(Lapcsevegések a' királyné férjhez menetéről.) Az apróbb lapok naponkint mendemondákkal 's be nem bizonyítható kétes forrású csevegésekkel töltik szelüket a' királyné közelgő összekeléséről Szász-Coburg-Gothai Albert hggel. A' Court Gazette többi közt ezeket mondja: „Minden ember kíváncsi most valami részletest hallani ő fels. főséges völegényéről. Örömmel mondhatjuk, hogy az valóban olly jó és szép kinézésű fiatal férfi, minőt csak kívánhatnak a' derék hgnők szeretett férjül. Albert hg derült kedélyű, modorjaiban fesztelen, 's igen jól beszél angolul, habár észrevehető is rajta az idegen hangejtést. Eddig még nem igen sok jutott ugyan nyilványosságra e' rendkívül gyöngéd természetű tárgyról; de tán még sem koczkáztatunk semmit, ha mondani bátorokodunk, hogy az al sőház nem lesz kénytelen annyiszor házasságra inteni ő felségét, mikép azt Örszébet királyné idejében mindenkor süker nélkül kelle tennie. Az angol királyné násza mindig olly nagy élénkséget szokott szülni a' közönségben, hogy minden legkisebb körülmény is rendkívüli érdekkel bír. Így volt ez régenté is. Midőn egy század előtt Fridrik hg házasságra kelt, igen részletes közleményeket adott köztudomásul az udvar. Olvasható voltakkor, mikép ő fels. jövendőbeli hitvese „William and Mary“ vadászhajón Greenwichbe érkezék vasárnap, 1736 april 25ikén, a' királyné házában a' walesi hggel ebédelt, nyitott ablakoknál, hogy a' nép láthassa azon hölgyet, ki Viktória királyné nagyatyjának anyja volt leendő. Akkor mindazáltal még olly ünnepélyeket is közlöttek a' lapok, mellyek mostan, fájdalom, alkalmasint el fognak maradni. Olvasható volt ugyanis akkor nyilványos lapokban, mikép az esteli után Ildik György és Karolina királyné önmagok vezették a' menyasszonyt a' nászszobába, a' völegény pedig öltözészetében meztelenül ráadni az inget, míg a' menyasszonyt négy angol hgnő vetkezteté le. Ezután gyönyörű éji-mezben ágyba fekteték őt, 's ekkor belépett a' király szerencsét kívánva neki és reá adta áldását. A' völegény ezüst kelméjű hálóöltönyben jelent meg dúsan prémzett halósüveggel. Most bebocsáták a' mindkét nemű főnemességét is, mellynek szerencsége lón láthatni az új házasságok egymás mellett ülve az ágyban. E' jelenet kétségkül igen fényes vala, mert némely hölgy 30 ezer font sterlingnyi értékű gyémántokat viselt. Az akkori poeta laureatus nem henyehevatalt viselt, mint napjainkban Southey, hane n' ugyancsak izzad tám, míg a' magasztos nászalköteményt elkészíté. Azon házasságból származott Ildik György, ki 20 éves korában már király volt, 's valamennyi fejedelmink közt legtovább ült a' brit trónon. 1761ben a' király mecklenburg-strelitz Saroltát vevé nőül, 's bezzeg izzadtak ismét a' költők a' hgnő szépsége dicsőítésiben, holott egyetlen vonalmát sem leheté rajta látni a' szépségnek. A' lapírók minden öltözetredőjít legnagyobb csekélykedéssel írák le a' fős. hölgynek, 's egyetlen mozdulata sem maradt titokban az olvasó közönség előtt. Hasonló módon leend annak idején majd kielégítve Albert hgné névze is a' közönség kíváncsisága. Ezuttal csupán azt vagyunk bizonyítani képesek, miszerint azok, kiknek szerencsésük volt ő felségéhez közelíthetni, leghőbb kifejezésekkel magasztalják személyes érdemeit és társias magaviseletét. Szemei kékek, haja és bajusza szőke, termete sugár. Antwerp-ből elhajóztakor következő emlékezetes történet fordult elő: a' gőzös üstje annyira megsérült, hogy más gőzöst kelle hozatni az ut folytatására, 's ime e' hajó neve: „Viktória.“ —

(Codrington porstmouthi révparancsnok. Elegy.) Sir Eward Codrington porstmouthi révparancsnokká nevezé ki a' királyné. Codrington elfogadá ez igen jövedelmes állomást 's azonnal tudatá a' devonportí szabadalmú választókkal, hogy eddigi bizalmokat megköszönni kénytelen, miután már három parlamentben volt képviselőjük. — Az angolok vas türelme és hidegvérűsége annyira közpéldabeszéddé vált, hogy épen nem csodálkozhatni, midőn kétnőség miatt törvényszék elibe kerül valamely angol; következő legújabb példa mindazáltal még is említést érdemel. Bizonyos Sharrock nevű szegényházi fölügyelő Manchester közelében négy év előtt megházasodott, 's f. e. jul. 28ikán ujra egy fiatal lyányt vett nőül, első felesége tudtával, ki már azért sem ellenzé ez új frigyét, mert a' menyasszony tetemes hozománnyal jött a' házba. Darab ideig legnagyobb egyetértésben élt a' két nő egymás közt; utóbb mindazáltal természetesen gyakran összezördültek, 's így aztán köztudomásra jutott a' dollog, a' férj pedig börtönbe vándorlott, a' két nő nem csekély zaju síránközt. Az eskütszék hihetőleg több évi elszállítatásra ítélendí a' bűnöst. — Oct. 13—19ike közt 14 öngyilkosság történt Londonban.

E' szerencsétlenek közül különösen említendő egy Hawes nevű 15 éves sebészsed, ki vallási ábrándozás miatt 202 lábnyi magosságról ugrott le 's azonnal kiadá lelkét.

Franciaország.

(A' király hintájába követ dobnak) Paris, oct. 20dikán est 5 óra után azon pillanatban, midőn a' király, királyné 's Adelaide hgnő a' tuileriákba st. Cloudba indultak, egy némbér közelite a' hintához 's követ röpíte ablakára. A' kő bezúzá az ablakot, mellynek egy darabja megsérté a' királyé fejét. A' király érintetlen maradt, 's miután meggyőződék, hogy a' királynénak nincs baja, tovább hajtattott st. Cloud felé. A' tettes némbert azonnal elfogák, neve Girondelle, 's vallomása szerint szolgálány, jelenleg szolgálaton kívül. Az orvosok elmezavartságot véltek rajta észre venni. A' dobásnak igen nagy erővel kelle történni, mert a' vas-tag üvegablak egészen összezúzta. St. Cloudban Pasquier orvos azonnal gondosan megvizsgálá a' királynét, 's meggyőződék, miszerint a' baj olly csekély, hogy épen semmi komoly következménytől nem tarthatni; a' királyné tetteleg bizonyítá be e' vigasztalo véleményét, mert még ugyanazon este férjével derülten ült asztalnál 's utóbb társaságot is fogadott el, mintha semmi sem történt volna.

Törökország.

(Hesz és Zichy-Ferraris elhagyák Konstantinápolyt. Hafiz basa ismét főparancsnoka a' kisázsiai hadseregnek. Elegy.) Konstantinápoly, oct. 9-kén: Hesz vezérőrnagy és Zichy-Ferraris Viktor gr. alezredes gőzősen oct. 5én hagyák el a' török fővárost, Görögországon keresztül visszautazandók. Két nap előtt katonai gyakorlaton voltak jelen, mellyet Halil basa szeraszkier ada tiszteletükre; 4én bucsúztak el Chosrew basától. — A' helytartóságokban ismét változások történtek: Hafiz basa, volt szivaszi helytartó, ki jelenleg Konstantinápolyban mulat, erzerumi helytartóvá lón és az ozman csapatok parancsnokságát Kisázsiaiban ismét visszanyeré, mitől a' nezbüi csatavesztés miatt foszták meg. Ez arra látszik mutatni, miszerint Hafiz basa tökéletesen igazolá magát a' hadi törvényszék előtt. — 7-Ski éjjel Ejub külvárosban a' szultáni fesz-gyári (veres sípkák gyára, miket turbanok helyett hordanak most) épület egészen hamuvá lón két órai tűz által. —

Alexandria, sept. 26kán: Meh. Ali még folyvást azon tisztelettel viseltetik a' kapudán basa és török hajó-tisztek iránt, mellyel őket ezeltől elhalmozá. Ezek ugyanis átlátják, miszerint Konstantinápolybul kedvezőt nem reménylhetnek 's így kénytelenek Meh. Alival jóban roszban osztolni. A' török birodalmat, nyilatkoznak ők, egyedül Meh. Ali tarthatja fen, az európai státusok diplomatai avatkozási csak azért történnek, hogy az izlam utolsó védőfalát, az egyiptusi hatalmat, gyöngítsék 's ha ebben célt érnek, akkor könnyű leend az egészét megrohanni 's magok közt elosztani. Csak M. Alitól várhatni tehát Törökország jövendőjére nézve biztos menedéket, nélküle minden elveszett, e' szerint őt védeni, hatalmát terjeszteti minden töröknek szent kötelessége, sőt minden valódi mozlímé (Koranhívőé.) Nem egyedül a' kapudán basa adta át a' hajóserget, hanem az az egész magas tiszti kar kívánatára történt; a' kormányzóság nem török, hanem épen az, mit az európai nagyhatalmak a' török birodalom megbuktatására gondoltak ki. Illy szellem uralkodván a' hajósergenél, igen természetes, hogy azon gondolatlul is visszaiszonyodnak, melly kiadásukat legkevésbé sejtítetté 's ha Meh. Ali ki akarná is őket adni, mit nehezen teend, ezek bajjal hajolnának reá. — Alexandria révpartit Marabutól Abukirig vedállapotba helyezék; a' Marmont tábornagy által ajánlott erősitvényeket nem végzik ugyan még be a' nyugati oldalon, de minden rendszabályt foganatosítanak, mik a' kikötést e' révpartokon lehetőségig gátolják. Az alkirály palotája előtt a' nyílt tenger felé új algyutelepeket állítanak, 's kemenczékét építettek égő golyók számára. Ebből kiviláglik, miszerint az öreg basa kétségtelenül védelmezendí magát, ha a' nagyhatalmak csakugyan megtámadnák őt. Alexandria algyuztatását bajosan eszközölhetni, mert nem vitorlázhatni a' kikötőkbe; minek nem lenne más következménye, mint hogy minden európai Egyiptusban lekonczolnának. A' csapatok szárazföldre szállítatása veszélyes vállalat, melly könnyen hajótörést szenvedhetne. Alexandriában most 45 ezer főnyi katonaság van 's ha ez csak három napig ellenáll, ugy az ellenséges sereg a' viznélküli pusztákon tönkre jut. Hogy Anglia nem szállíthat csapatokat szárazföldre, azt nem szükség bebizonyítani. Azt hiszik tán, hogy Egyiptust meghódítani legkönnyebb a' világon, mert Bonaparte legkisebb fáradság nélkül hatalmába ejté; de akkor más volt ám Egyiptus, mint most; akkor Franciaország győzelmes hadserget küldé Napoleon vezér-sége alatt; akkor nem találtak egyebet, mint elsőtől mameluk-csapatokat 's beduinokat, kik azonnal szét szaladtak, 's mi legtöbb, akkor nem vala Egyiptusnak M. Alija, melly olly hatalmasul ellenállhasson. —

Németország.

(Welcker és Rotteck pere.) Karlsruhe, oct. 21én: Welcker és Rotteck képviselők rágalmi pert indítanak egy tisztviselő ellen, ki könyomatú arczképek árultatását tiltá meg. — A' belga király Ardenne gr. álnév alatt oct. 19én Wiesbadenbe érkezék, hol a' vizet és fürdőt használandja. — Felsőbb rendelt következtiben gyülekezettek, mikre szükséges vagy alkotványyszerű ok nem szolgál alapul, most sem városban sem falukon nem türetnék Hannoverában 's vendégfogadások és koresmárosok pénzberség mellett oda utasítottak, miszerint nemcsak reggeli, deli vagy esti társaságok megrendelésit, mellyekben idegen vendégek is részesülnek, kötelesek a' felsőségek bejelenteni, hanem adott engedély nélkül sem idegenek megvendégelésit nem vállolhatják fel, sem pedig meghívásokat magoktul nem eszközölhetnek. Minden vendéglő tehát, ki összejöveleteket tart vagy tür felsőségi parancs ellenére, kétszeres berséget fizet; 's körülmények ugy hozván, még vendéglőjük is becsukatik. —